

iz tega izpraševati pomočnike. Kdo naj bode izpraševal? Več pa gotovo tisti zna o jemanji mere, ki je tri leta bil pomočnik, kakor trgovec, ki se ga tudi ni učil v nobeni šoli. Sploh se ne gre toliko za jemanje mere, kakor za naročila. Naj stokrat trgovec vzame mero, če ničesa ne preskrbi, ni nič na tem.

Poslanec Neuber: Mari gospod izvedenec ne pomisli, da bi se več rečij niti ne prodalo, ko bi prodajalec ne smel jemati mere? Če bi se prodajalcem klobukov prepovedalo jemati mero, pa bi kdo hotel v Karlovih Varih kupiti klobuk, izdelovalec klobukov je pa v Novem Tičinu, torej bode moral tjakaj potovati, da si da narediti klobuk.

Kunc: Tako daleč ne smemo iti. Ni je socijalne zakonodaje, ki bi mogla vse do pičice določiti. To ni mogoče. Sicer se bode pa stvar že sama po sebi uredila.

Poslanec Neuber: Jaz imam konkretno vprašanje. Vi pravite: Trgovec ni opravičen rokodelskih izdelkov prodajati po meri. Kaj pa, če naročnik sam za klobuk mero vzame, in jo da trgovcu, kaj pa potem?

Kunc: Vsakdo si lahko mero sam vzame; toda na to ne pride.

Poslanec Adamek: Jaz moram zopet poseči nazaj na dokaz zmožnosti. Izvedenec je rekel, da je jemanje mere največja umetnost obrta; pri prvem vprašanju se je izrekel proti mojsterskemu izpitu in celo dokaz zmožnosti proglasil za odveč in za škodljiv. Misli li morda gospod izvedenec, da že samo po sebi ne bode vspeval mojster, ki se ni naučil največje umetnosti svojega obrta, jemanja mere, ali ne misli morda, da bi bilo potrebno kako jamstvo napraviti z zakonom, da se zabrani takim rokodelcem, ki se niso naučili največje umetnosti svojega obrta, sploh samostojno začenjati obrt?

Kunc: Ko bi imeli zavod, kjer bi se pomočniki mogli učiti, bi jaz bil za to; ko pa tacega zavoda nimamo, pa tega ni mogoče zahtevati od ljudij.

Poslanec Klun: Ne misli li gospod izvedenec, da naj bi tisti, ki vzame mero, če ni sam strokovnjak, moral dotično stvar na pr. klobuk dati narediti kakemu samostojnemu mojstru, da bi je torej ne smel narediti po svojih pomočnikih?

Kunc: Vsekako, če se hoče varovati rokodelstvo. Če kak trgovec, ali sploh kak posredovalec ima pravico prejemanju naročila, to odide rokodelstvu. Če se hoče varovati rokodelstvo, mora se rokodelcu pustiti popolno pravico. Če se dovoli trgovcu jemati mero, se s tem odteguje zaslužek rokodelcem.

Izvedenec Supančič: Pcprej se je govorilo, da si kdo zgradi kako vilo in hišno opravo naroči po meri pri kakem velikem trgovcu s hišno opravo. Dotičnik še tudi ni vzel mere, če pravi, jaz hočem v moji vili imeti to opravo, v tem ali onem slogu, miza bodi tako dolga, omara tako visoka itd.

Predsednikov namestnik: Vi polemizujete.

Izvedenec Supančič: To vendar ni nobeno polemizovanje. Jaz le to hočem reči, da dotičnik ni vzel

mere, temveč je le izrazil željo, da hoče svojo sobo oskrbeti z opravo.

Predsednikov namestnik: Gotovo se lahko širokost zidov zmeri in reče, tukaj postavim posteljo, ki mora biti toliko široka. O tem nočemo govoriti, to je bila le vpletena opazka gosp. Pernerstorferja. Vi le povejte, ali naj se dovoli trgovcu jemati mero ali ne.

Supančič: Jaz moram govoriti o vseh točkah. Če ne smem govoriti o tem, kar po mojih mislih spada k stvari, rajši molčim. Ko se je govorilo o jemanji mere, se je trdilo, da se je v vseh treh letih ne uči in da sploh nimajo priložnosti ves čas, ko so učenci in pomočniki, da bi jemali mero. Jemanje mere spada k rokodelstvu in mojster je zavezan učiti učenca jemanje mero, kjer je treba. Zato naj pa imajo tudi le rokodelci pravico jemati mero.

Predsednikov namestnik: Se li uče učenci jemati mero?

Supančič: Ne! Mero jemati uče se navadno le pomočniki.

Predsednikov namestnik: Mojster pa ni zavezan pomočnika kaj učiti. Pomočnik bi moral že znati. Se li ne dogaja, da mojstri pomočnikov niti ne uče jemati mere, in jih k temu delu ne puste, ker to zmatrajo za svojo predpravico.

Supančič: Tega ni.

Izvedenec Tuma: Jaz moram opomniti, da sem se mera jemati učil že kot pomočnik in da je mojster, pri katerem sem jaz bil pomočnik, pustil meni jemati mero, če ga ni bilo doma in je kdo prišel. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Kotranov lak za železo. 15 litrov premogovega kotrana, 2 kg žveplenega cvetja, 2 kg milija, 2 kg svinčenega gladine se kuha, dokler ostane le 10 l. Zmes zgubi mej kuhanjem zopern duh in daje trajen lak.

Dober les. Mnogi mislijo, da se les more po širokosti letnih obročkov določiti, jeli res dober ali ne. Skušnje pa kažejo, da to ni vselej res. Tudi les z ozkimi letnimi obročki utegne biti slab, nasproti pa še s širokimi dober. Pride največ na to, ali večino letnega obročka zraste pomladi ali po leti. Pomladi zraščen les je slab, po leti pa dober. Zanesljivejše se določi dobroto lesa, če se tehtajo poskuševalni kosi.

Naprava čistega železa. Do sedaj ni bilo načina, napraviti železa brez drugih primesij. Dyer je pa našel precej čisto železo, ko je stopil železne odpadke, in švedsko železo z apnenikom.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne julija 1894. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi nauk o ogledovanju živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. s spričevalom, da se je pri kakem kovači izučil za kovaškega pomočnika;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
4. da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60 oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendije imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo o poštenem vedenju, in
3. potrdilo, da so delali uže dve leti za kovaške pomočnike. Prošnje z le temi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca decembra 1894 leta. Kdor dobro prebije preskušnjo, more po postavi iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preskušnje postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec si ima za šolski čas skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmerom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznij, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zatorej naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija tega leta, in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 28. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dne 1. maja 1894.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Kmetijske raznoterosti.

Laboratorij Pasteur-Chamberlandov na Dunaji. V kratkem osnuje se na Dunaji laboratorij za izdelavo cepil za vranični prisad pri govedih in drobnici in pa za pereč ogenj pri prašičih. Tak laboratorij je že v Budimpešti, ki slednje leto razpošlje nad 2 milijona pušic omenjenih cepil. Dunajski laboratorij bode pod vodstvom gospoda Brodina Colleta in upravnim nadzorstvom dunajske kmetijske družbe.

Kebrovo leto. Ne le s Kranjskega, temveč tudi s Koroškega in Štajerskega prihajajo poročila, da je letos silno majskega kebrov. Zaradi gorkega vremena. prikazali so se nekoliko poprej, nego po navadi. Priporočati moramo vsem vplivnim osebam, da naj prebivalstvu priporočajo pokončavanje teh škodljivcev.

Žveplena kislina dobro sredstvo proti predenici. Neki ogerski kmet je lani poskusil predenico, ki je bila na njivi posejani z nemško deteljo, s tem pregnati, da je njivo pomočil z vodo, kateri je bil deseti del žveplene kisline. Poskus se je jako dobro obnesel. Predenica je popolnoma zgignila, detelja pa ni bila nič poškodovana.

Veleposestva v Rusiji. Kaka velikanska posestva so v Rusiji, kaže statistično poročilo po posestvih v minškej guberniji. V tej guberniji ima knez Anton Radziwill 106.402 desetini, grof Konstantin Potocki 126.322, grof Avgust Potocki 111.222, grof Josip Tiškjevič 25.000, Puflovski 90.953, Horvat 50.100 in grof Kutugo 41.398 desetini zemlje. Desetina je nekaj nad 1 hektar.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

IV.

(Dalje.)

Pokazalo se je, da vlada železna disciplina v vseh malenkostih tega podjetja in da glavni vodja Hauemayer dobiav na leto dobička 12 milijonov dolarjev. Postavodajstvu in sodiščem se je pa tudi silno težko boriti s temi monopoli, katere vsled svojih sredstev in discipline, katero vzdržujejo veliki dobički, z vspehom obidejo ne le črko temveč tudi duh zakona. Tako je sladkorni trust, ko ga je postavodajstvo v novoyorške države proglasilo za nezakonitega, razpal na videz, a ob enem se je pa pojavila nova organizacija v državi New Jersey, katera po svojem zemljepisnem položaju ni družega kot veliko podmestje novoyorško. To država plačuje večjidel svojih stroškov z davki, ki jih plačuje ta družba, katerima ni ugodno ali ni dovoljeno živeti oficijelno v mejah novoyorške države. Pravosodje novoyorške države se ne razprostira na državo New Jersey ali kako drugo državo, ker so vse samostojne. In tako sladkorni trust se razvija, ter izvršuje vse svoje posle v Now Yorku in ima le majhno pisarno z enim pisarjem onostran Hudsona. Minolo bode še nekaj let, predno zmaga javno mnenje newjeriseyske države koristoljubje zakonodalcev, kajti težko se je odreči davkom, katere plačujejo te družbe brez obotavljanja in izgovarjanja.

Ti trusti razširjajo se vedno bolj in bolj s čudovito hitrostjo. Vsak dan prineso časopisi poročila o novih kombinacijah v vseh delih Zjedinjenih držav in v vseh panogah proizvodstva in trgovine. Najhujšo, najbrezozirnejšo vojsko napoveduje trust tvrdkam, ki iz katerega koli uzroka ostanejo samostojne. Tako je pred nekaterimi tedni žganjarski trust z dinamitom